

Historia Zakładu Ortodoncji Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

History of the Department of Orthodontics of the Medical University of Gdańsk

Jolanta Kalinowska ^{AF} (ORCID ID: 0000-0001-7761-7728)

Bogna Racka-Pilszak ^{AF} (ORCID ID: 0000-0002-3709-3576)

Wkład autorów: ^A Plan badań ^B Zbieranie danych ^C Analiza statystyczna ^D Interpretacja danych
^E Redagowanie pracy ^F Wyszukiwanie piśmiennictwa

Authors' Contribution: ^A Study design ^B Data Collection ^C Statistical Analysis ^D Data Interpretation
^E Manuscript Preparation ^F Literature Search

Zakład Ortodoncji, Gdański Uniwersytet Medyczny
Department of Orthodontics, Medical University of Gdansk

Streszczenie

Historia Zakładu Ortodoncji Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego jest związana z początkami tworzenia Wydziału Stomatologicznego w ramach organizowanej po wojnie Akademii Lekarskiej. Kolejne zmiany, skutkujące przemianowaniem w 1950 roku Wydziału Stomatologicznego na Oddział Stomatologiczny Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Gdańsku, zaowocowały powołaniem w 1951 roku Zakładu Ortodoncji. Pierwszym kierownikiem nowej jednostki była lek. dent. Halina Lubaniec-Słońska. Przez kolejne lata Zakład Ortodoncji prowadził intensywną działalność naukową i dydaktyczną. Realizowano badania naukowe, kształcono studentów, prowadzono staże i kursy specjalizacyjne. Pracownicy Zakładu, podążając za dynamicznie zmieniającymi się trendami w leczeniu ortodontycznym, systematycznie podnosili swoje kwalifikacje, biorąc udział w szkoleniach w kraju i za granicą. Dzięki temu możliwe

Abstract

The history of the Department of Orthodontics at the Medical University of Gdansk is linked to the beginnings of the creation of the Faculty of Dentistry within the Medical Academy organized after the war. Subsequent changes, resulting in the renaming of the Faculty of Dentistry to the Department of Dentistry of the Faculty of Medicine of the Medical University of Gdańsk in 1950, resulted in the establishment of the Department of Orthodontics in 1951. The first head of the new unit was Halina Lubaniec-Słońska, DDS. Over the following years, the Department of Orthodontics conducted intensive scientific and didactic activities. Scientific research was carried out, students were educated, and internships and specialization courses were conducted. The staff of the Department, following the dynamically changing trends in orthodontic treatment, systematically improved their qualifications, taking part in training courses both in

Adres do korespondencji/*Correspondence address:*

Jolanta Kalinowska
Zakład Ortodoncji, Gdański Uniwersytet Medyczny
al. Zwycięstwa 42c, 80-210 Gdańsk
e-mail: jkalinowska@gumed.edu.pl

Copyright: © 2005 Polish Orthodontic Society. This is an Open Access journal, all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

było prowadzenie ciekawych badań naukowych i wyspecjalistyczne leczenie pacjentów Zakładu Ortodontji w Gdańsku. **Cel.** Celem pracy jest opisanie historii Zakładu Ortodontji Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego od jego powołania w 1951 roku do chwili obecnej. Przedstawiono, jak na przestrzeni lat zmieniały się kierunki badań naukowych oraz przybliżono sylwetki ludzi, którzy tworzyli dorobek naukowy i dydaktyczny Zakładu. **Materiał i metody.** Za materiał do badań posłużyły publikacje, treści uchwał uczelni, dane personalne z Działu Kadr odnośnie do działalności i przebiegu zatrudnienia pracowników dawnej Akademii Medycznej w Gdańsku i obecnego Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. **(Kalinowska J, Racka-Pilszak B. Historia Zakładu Ortodontji Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Forum Ortod 2023; 19 (3): 101-9).**

Nadesłano: 07.12.2023

Przyjęto do druku: 18.12.2023

<https://doi.org/10.5114/for.2023.134500>

Słowa kluczowe: historia, Zakład Ortodontji, GUMed.

Historia Zakładu Ortodontji Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego jest związana z początkami tworzenia Wydziału Stomatologicznego w ramach Akademii Lekarskiej organizowanej po wojnie. W wyzwolonym, ale zburzonym Gdańsku i na Wybrzeżu leczenie stomatologiczne praktycznie nie istniało. Odczuwano również dotkliwy brak stomatologów, dlatego władze ówczesnej Akademii Lekarskiej podjęły działania w celu zorganizowania Wydziału Stomatologicznego. Powołano go decyzją Ministerstwa Zdrowia w porozumieniu z Ministerstwem Oświaty w dniu 15 maja 1947 roku. Decyzję tę ogłoszono oficjalnie w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej nr 29, poz. 125 z dnia 27 marca 1947 roku. Początkowo leczenie pacjentów odbywało się w Klinice Stomatologicznej utworzonej w grudniu 1946 roku i wchodzącej organizacyjnie w skład Wydziału Lekarskiego. W ramach kliniki funkcjonowały ambulatorium chirurgii szczękowej, ambulatorium stomatologii zachowawczej i ambulatorium protetyki dentystycznej. Klinika prowadziła również pracę dydaktyczną ze studentami III roku Wydziału Lekarskiego, organizowała kursy dla techników dentystycznych. Na konferencji szkoleniowej dla stomatologów z województwa gdańskiego wygłoszono między innymi referat „O regulacji szczęk u dzieci w wieku szkolnym”. Klinika Stomatologiczna Wydziału Lekarskiego była więc faktycznie zaczątkiem wszystkich katedr, zakładów i klinik późniejszego Oddziału Stomatologicznego, który został powołany w 1950 roku (1).

Zakład Ortodontji został powołany w maju 1951 roku w ówczesnej Gdańskiej Akademii Medycznej. Początkowo

the country and abroad. This made it possible to conduct interesting scientific research and highly specialized treatment of patients at the Department of Orthodontics in Gdańsk. **Aim.** This paper aims to describe the history of the Department of Orthodontics of the Medical University of Gdańsk since its establishment in 1951 until the present times. It presents how the directions of scientific research have changed over the years. It also introduces profiles of people who created the scientific and didactic achievements of the Department. **Material and methods.** The research material includes publications, the content of the university's resolutions, as well as personnel data from the Human Resources Department regarding the activities and course of employment of the employees of the former Medical Academy of Gdańsk and the current Medical University of Gdańsk. **(Kalinowska J, Racka-Pilszak B. History of the Department of Orthodontics of the Medical University of Gdańsk. Orthod Forum 2023; 19 (3): 101-9).**

Received: 07.12.2023

Accepted: 18.12.2023

<https://doi.org/10.5114/for.2023.134500>

Key words: History, Department of Orthodontics, GUMed.

The history of the Department of Orthodontics at the Medical University of Gdańsk is linked to the early days of the creation of the Faculty of Dentistry within the Medical Academy organized after the war. In the liberated but demolished city of Gdańsk and along the coast, dental treatment was practically non-existent. An acute shortage of dentists was also felt, so the authorities of the then Medical Academy took steps to organize a Faculty of Dentistry. It was established by a decision of the Ministry of Health in consultation with the Ministry of Education on 15 May 1947. The decision was officially announced in the Official Journal of the Republic of Poland No. 29, item 125 of 27 March 1947. Initially, patients were treated at the Dental Clinic, which was established in December 1946, organizationally a part of the Faculty of Medicine. The clinic included an outpatient clinic for oral surgery, an outpatient clinic for conservative dentistry and an outpatient clinic for dental prosthetics. The clinic also conducted didactic work with third-year students of the Faculty of Medicine, and organized courses for dental technicians. Among other things, at a training conference for dentists from the Gdańsk province, a paper was given on Jaw realignment in school-aged children. Thus, the Dental Clinic of the Faculty of Medicine was, in fact, the beginning of all the chairs, departments and clinics of the later Dental Department, which was established in 1950 (1).

The Department of Orthodontics was established in May 1951 at the then Gdańsk Medical Academy. Initially, it was located in a building at the intersection of Orzeszkowa and

History of the Department of Orthodontics of the Medical University of Gdańsk

mieścił się w budynku u zbiegu ulic Orzeszkowej i Dębinki. Następnie, w 1979 roku, został przeniesiony do budynku przy Al. Zwycięstwa, w którym funkcjonuje do dzisiaj.

Pierwszym kierownikiem Zakładu Ortodontcji była lek. dent. Halina Lubaniec-Słońska, która pełniła tę funkcję od 1 czerwca 1951 do 31 grudnia 1952 roku. Pani doktor należała do grona założycieli Sekcji Ortodontycznej Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego (PTS), która powstała w 1951 roku. Od 1 stycznia 1953 roku do 31 sierpnia 1953 roku Zakładem Ortodontcji kierował prof. Mieczysław Jarosz. Wcześniej, w latach 1947–1950, pełnił obowiązki kierownika Kliniki Chirurgii Stomatologicznej Akademii Medycznej w Warszawie.

Kolejnym kierownikiem Zakładu był lek. dent. Stanisław Przyłipiak. Początkowo pracował w Zakładzie Protetyki na stanowisku asystenta, ale we wrześniu 1953 roku został przeniesiony do Zakładu Ortodontcji na stanowisko adiunkta, gdzie powierzono mu obowiązki kierownika Zakładu. Doktor Przyłipiak w 1959 roku uzyskał tytuł doktora nauk medycznych.

Główne kierunki badań w Zakładzie Ortodontcji w latach 50. ub. wieku koncentrowały się na nieprawidłowości zgryzu i na leczeniu tych nieprawidłowości u pacjentów z rozszczepami podniebienia. Zajmowano się również zagadnieniami pierwszej pomocy ortodontycznej w społecznej służbie zdrowia, wprowadzono do diagnostyki badania telerentgenograficzne głowy.

W dniach 24–25 września 1955 roku podsekcja Zakładu Ortodontcji w Gdańsku, której przewodniczącym był lek. dent. Stanisław Przyłipiak, zorganizowała posiedzenie Sekcji Ortodontycznej PTS, w której wzięli udział przedstawiciele wszystkich Katedr Ortodontcji w Polsce. Tematem obrad było uzgodnienie trybu diagnostyki i mianownictwa ortodontycznego. Wprowadzony wówczas podział nieprawidłowości zgryzowych w stosunku do płaszczyzn przestrzennych stosowany jest w Polsce do chwili obecnej (diagnostyka Orlik-Grzybowskięj).

W latach 60. ub. wieku wprowadzono skojarzone leczenie ortodontyczno-protetyczne pacjentów z zaburzeniami zębowymi spowodowanymi wadami rozwojowymi oraz prowadzono badania zmian zachodzących w profilu twarzy u pacjentów z obustronnym rozszczepem szczęki. W 1967 roku dr n. med. Stanisław Przyłipiak uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego i w 1970 roku objął stanowisko kierownika Zakładu Ortodontcji Akademii Medycznej w Białymstoku. Tam też w 1980 roku uzyskał tytuł profesora. Na uwagę zasługuje działalność lecznicza i naukowa profesora Stanisława Przyłipiaka – absolwenta Akademii Medycznej w Poznaniu w 1949 roku. Do jego największych osiągnięć należy modyfikacja aparatu płytowego górnego do leczenia dzieci z rozszczepami szczęki. Jego pomysłu jest także aparat do leczenia zgryzów otwartych, a także aparat płytowy dolny do leczenia zwężeń łuku zębowego w przednim odcinku żuchwy (2).

Od 1 grudnia 1967 roku do 30 września 1975 roku kierownikiem Zakład Ortodontcji był doc. dr hab.

Dębinki streets. Then, in 1979, it was moved to a building at Zwycięstwa Avenue, where it continues to function today.

The first head of the Department of Orthodontics was Halina Lubaniec-Słońska, DDS, who held this position from 1 June 1951 until 31 December 1952. The doctor was among the founders of the Orthodontic Section of the Polish Dental Society (PTS), which was established in 1951. From 1 January 1953 until 31 August 1953, the Department of Orthodontics was headed by Professor Mieczysław Jarosz. Prior to that, in 1947–1950, he served as head of the Department of Dental Surgery at the Medical Academy in Warsaw.

The next head of the Department was Stanisław Przyłipiak, DDS. Initially, he worked in the Department of Prosthodontics as an assistant, but in September 1953 he was transferred to the Department of Orthodontics as an assistant professor, where he was entrusted with the duties of the Department's head. Doctor Przyłipiak received his doctorate in medical sciences in 1959.

The main research directions in the Department of Orthodontics in the 1950s focused on occlusal abnormalities and the treatment of these abnormalities in patients with cleft palates. Issues of orthodontic first aid in community health care were also dealt with, and teleroentgenographic studies of the head were introduced into diagnostics.

On 24–25 September 1955, a subsection of the Department of Orthodontics in Gdańsk, whose chairman was Stanisław Przyłipiak, DDS, organized a meeting of the Orthodontic Section of the Polish Dental Association, which was attended by representatives of all Orthodontic Departments in Poland. The topic of the meeting was to agree on the mode of diagnosis and orthodontic nomenclature. The division of occlusal abnormalities in relation to spatial planes, introduced at that time, has been used in Poland until now (Orlik-Grzybowskięj diagnostics).

In the 1960s, combined orthodontic and prosthetic treatment was introduced for patients with dental disorders caused by developmental defects, and studies were conducted on the changes occurring in the facial profile of patients with bilateral cleft jaw. In 1967, Stanisław Przyłipiak, MD, PhD, received his postdoctoral degree and in 1970 became head of the Department of Orthodontics at the Medical University of Białystok. There, he also received the title of professor in 1980. Noteworthy is the therapeutic and scientific activity of Professor Stanisław Przyłipiak, a graduate of the Poznań Medical Academy in 1949. His greatest achievements include the modification of the upper plate apparatus for the treatment of children with cleft jaws. His idea is also a brace for treating open bites, as well as a lower plate brace for treating the narrowing of the dental arch in the anterior mandibular segment (2).

From 1 December 1967 until 30 September 1975, the head of the Department of Orthodontics was Associate Professor Edward Kowalski, who had previously worked at the Department of Orthodontics of the Medical Academy in

Edward Kowalski, który poprzednio pracował w Katedrze i Zakładzie Ortodontji Akademii Medycznej w Krakowie. W latach 70. XX w. w celu poszerzenia metod badawczych w Zakładzie Ortodontji wprowadzono bardziej obiektywne sposoby oceny zmian zachodzących w rysach twarzy. W badaniach ortodontycznych zastosowano metody antropometryczne, które zostały zmodyfikowane do celów ortodontycznych. W tym czasie dwoje lekarzy (Maria Betlejewska i Anna Rosnowska-Mazurkiewicz) uzyskało stopień doktora nauk medycznych.

Od 1 stycznia 1976 roku, w związku z przejściem doc. dr. hab. Edwarda Kowalskiego do Zakładu Historii Medycyny AMG, obowiązki kierownika powierzono dr n. med. Marii Betlejewskiej. Doktor Betlejewska została zatrudniona w Zakładzie Ortodontji AMG 16 grudnia 1964 na stanowisku asystenta. Po obronie w 1973 roku rozprawy doktorskiej pt. „Nieprawidłowości zgryzu u dzieci z niedorozwojem umysłowym na materiale zakładów specjalnych” uzyskała stopień doktora nauk medycznych i objęła stanowisko adiunkta. W 1974 roku zdobyła tytuł specjalisty ortodonty, a w latach 1976–1999 pełniła obowiązki kierownika Zakładu Ortodontji Akademii Medycznej Gdańsku. W trakcie aktywności zawodowej zainteresowania doktor Marii Betlejewskiej skupiały się na powiązaniu ortodontji z antropometrią. Zajmowała się również specjalistycznym leczeniem dzieci z rozszczepem podniebienia pierwotnego i wtórnego. Dorobek naukowy dr Betlejewskiej obejmuje 31 publikacji. Pani doktor aktywnie kształciła przyszłych ortodontów. Prowadziła kursy dla lekarzy specjalizujących się w dziedzinie ortodontji. Brała też udział w wielu konferencjach i zjazdach naukowych, a w latach 80. XX w. była na szkoleniu ortodontycznym w klinice w Münster (Niemcy). W latach 1975–1978 pełniła funkcję sekretarza Oddziału Gdańskiego PTS, w latach 1978–1981 była jego wiceprzewodniczącą a w latach 1976–1992 przewodniczącą Koła Sekcji Ortodontycznej PTS w Gdańsku. Od 1 listopada 1984 roku do 14 lipca 1992 zajmowała stanowisko wicedyrektora Instytutu Stomatologii AMG. Przez wiele lat była wojewódzkim konsultantem w dziedzinie ortodontji dla województw gdańskiego i bydgoskiego. Minister edukacji narodowej w 1999 roku nadał dr Betlejewskiej Medal Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania.

W Zakładzie Ortodontji od 1976 roku prowadzono badania z pogranicza ortodontji i innych specjalności lekarskich. Oceniano wpływ zaburzeń drożności nosa na powstanie nieprawidłowości zgryzowo-twarzowych, badano zaburzenia w oddychaniu u dzieci z przerostem migdałka gardłowego, czy zaburzenia w oddychaniu u dzieci z rozszczepem podniebienia.

W latach 80. ub. wieku prowadzono badania i leczenie dzieci z zaburzeniami rozwojowymi, takimi jak zespół Downa i Bindera. Prowadzono badania nad wpływem przedwczesnej utraty zębów mlecznych i wczesnej utraty zębów szóstych na stan zgryzu.

Cracow. In the 1970s, in order to expand the research methods in the Department of Orthodontics, more objective ways of evaluating changes in facial features were introduced. Anthropometric methods were used and modified for orthodontic research. At that time, two doctors (Maria Betlejewska and Anna Rosnowska-Mazurkiewicz) were awarded doctoral degrees.

As of 1 January 1976, due to the transfer of Associate Professor, PhD, Edward Kowalski to the Department of the History of Medicine of the Medical Academy of Gdańsk, the duties of the head were entrusted to Maria Betlejewska, MD. Doctor Betlejewska was hired at the Department of Orthodontics of the Medical Academy of Gdańsk on 16 December 1964 as an assistant. After defending her doctoral dissertation in 1973, entitled Malocclusion in children with mental retardation with the use of special establishments, she received a doctoral degree in medical sciences and took up the position of assistant professor. In 1974, she earned the title of specialist orthodontist, and in 1976–1999 she served as head of the Department of Orthodontics at the Medical Academy of Gdańsk. During her professional activity, doctor Maria Betlejewska's interests focused on the connection between orthodontics and anthropometry. She was also involved in the specialized treatment of children with primary and secondary cleft palate. Doctor Betlejewska's scientific output includes 31 publications. Doctor Betlejewska actively educated future orthodontists. She has conducted courses for doctors specializing in orthodontics. She also participated in many scientific conferences and conventions, and in the 1980s she was on orthodontic training at the clinic in Münster, Germany. In 1975–1978 she served as secretary of the Gdansk Branch of the Polish Dental Association, in 1978–1981 she was its vice-chairman and in 1976–1992 she was chairman of the Circle of the Orthodontic Section of the Polish Dental Association in Gdańsk. From 1 November 1984 until 14 July 1992, she held the position of deputy director of the Institute of Dentistry at the Medical Academy of Gdańsk. For many years, she was a provincial consultant in orthodontics for the Gdańsk and Bydgoszcz provinces. The Minister of National Education in 1999 awarded Doctor Betlejewska the Medal of the National Education Commission for special merits for education and upbringing.

The Department of Orthodontics has conducted research at the intersection of orthodontics and other medical specialties since 1976. The influence of nasal patency disorders on the formation of bite-facial abnormalities was evaluated, and breathing disorders in children with hypertrophy of the pharyngeal tonsil or breathing disorders in children with cleft palate were studied.

In the 1980s, children with developmental disorders such as Down syndrome and Binder syndrome were studied and treated. Research was conducted on the effects of premature loss of deciduous teeth and early loss of sixth teeth on bite status.

Rycina 1. Dr n. med. Maria Betlejewska i dr n. med. Anna Rosnowska Mazurkiewicz (1984).

Figure 1. Maria Betlejewska, MD, PhD, and Anna Rosnowska Mazurkiewicz, MD, PhD (1984).

Rycina 2. Pełniąca obowiązki kierownika Zakładu Ortodontycji dr n. med. Maria Betlejewska z lekarzami (1995).

Figure 2. Acting head of the Department of Orthodontics Maria Betlejewska, MD, PhD, with doctors (1995).

Rycina 3. Kurs prowadzi dr R.G. Wick Alexander, USA (Gdańsk 1998).

Figure 3. The course is taught by R.G. Wick Alexander, DDS, MSD, USA (Gdansk 1998).

Rycina 4. Spotkanie wigilijne w Zakładzie Ortodontycji GUMed (1998).

Figure 4. Christmas Eve meeting at the Department of Orthodontics of GUMed (1998).

W latach 90. prowadzono dalsze badania dzieci z rozszczepem, uwzględniając zgryz u dzieci po operacji podniebienia w osiemnastym miesiącu życia i występowanie zaburzeń zębowych u dzieci z rozszczepem. Od 1992 roku zaczęto wprowadzać do leczenia ortodontycznego aparaty stałe cienko- i gruboślukowe.

W latach 1999–2007 obowiązki kierownika Zakładu Ortodontycji pełniła dr n. med. Anna Rosnowska-Mazurkiewicz. Od 2000 do 2014 roku była konsultantem województwa pomorskiego w dziedzinie ortodontcji, a także – do roku 2010 – województwa kujawsko-pomorskiego. Była też członkiem komisji akredytacyjnej oraz egzaminacyjnej na specjalizację z ortodontcji i kierownikiem specjalizacji dziewięciu lekarzy.

In the 1990s, further studies of children with cleft were conducted, taking into account the occlusion in children after palate surgery at eighteen months of age and the occurrence of dental disorders in children with cleft palate. Starting in 1992, fixed thin- and thick-arch braces began to be introduced into orthodontic treatment.

From 1999 to 2007, the duties of the head of the Department of Orthodontics were performed by Anna Rosnowska-Mazurkiewicz, MD. From 2000 to 2014, she was a consultant of the Pomeranian province in the field of orthodontics, and - until 2010 - of the Kuyavian-Pomeranian province. She was also a member of the accreditation and examination committee for the specialization in orthodontics and the head of the

Rycina 5. Konsultant krajowy prof. dr hab. Grażyna Śmiech-Słomkowska, dr n. med. Anna Wojtaszek-Słomińska i dr n. med. Anna Rosnowska-Mazurkiewicz na 78. Kongresie EOS w Pradze (2002).

Figure 5. National consultant Prof. Grażyna Śmiech-Słomkowska, Anna Wojtaszek-Słomińska, MD, PhD, and Anna Rosnowska-Mazurkiewicz, MD, PhD, at the 78th EOS Congress in Prague (2002).

Rycina 6. Kurs na temat leczenia aparatami stałymi prowadzony przez prof. Milana Kaminka (2002).

Figure 6. Course on fixed braces treatment taught by Prof. Milan Kaminek (2002).

Rycina 7. Nadanie tytułu doktora habilitowanego dr n. med. Annie Wojtaszek-Słomińskiej (2011).

Figure 7. Doctoral Degree conferment to Anna Wojtaszek-Słomińska, MD, PhD (2011).

Rycina 8. Pracownicy Zakładu i Poradni Ortodoncji Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (2017).

Figure 8. Employees of the Orthodontics Department and Outpatient Clinic of the Medical University of Gdańsk (2017).

Dr Rosnowska-Mazurkiewicz przez cztery lata przewodniczyła Sekcji Ortodontycznej PTS Oddział w Gdańsku.

W latach 2000–2003 w Poradni Ortodoncji realizowany był „Program wielospecjalistycznej opieki nad dziećmi z całkowitymi rozszczepami podniebienia pierwotnego i/lub wtórnego”, który był finansowany przez Ministerstwo Zdrowia. Od 2004 roku program, zapewniający nieodpłatne leczenie pacjentów z różnymi typami rozszczepów, poszerzył się o inne wady rozwojowe w obrębie twarzowej części czaszki. Jest on realizowany do chwili obecnej i finansowany przez NFZ. Wielospecjalistyczne leczenie pacjentów jest

specialization of nine doctors. Dr Rosnowska-Mazurkiewicz chaired the Orthodontic Section of the Polish Dental Association's Branch in Gdańsk for four years.

In 2000-2003, the Orthodontics Clinic implemented the “Program of multispecialty care for children with complete primary and/or secondary cleft palates,” which was funded by the Ministry of Health. Since 2004, the program, which provides free treatment for patients with different types of cleft palates, has expanded to include other developmental defects in the facial part of the cranium. It has been implemented until now and is financed by the National

History of the Department of Orthodontics of the Medical University of Gdańsk

prorowadzone przy współpracy z Kliniką Chirurgii Plastycznej GUMed, neurologopedą i Katedrą Chirurgii Szcękowo-Twarzowej. Poradnia Ortodontyki Uniwersyteckiego Centrum Stomatologicznego GUMed jest jednym z niewielu ośrodków w Polsce, które posiadają akredytację pozwalającą na leczenie pacjentów w ramach tego programu.

Prowadzono również badania wspólnie z Katedrą Mikrobiologii, Chirurgii Plastycznej oraz z Wydziałem Mechanicznym Politechniki Gdańskiej. Współpraca ta zaowocowała licznymi artykułami.

Od grudnia 2007 do 30 września 2017 roku kierownikiem Zakładu Ortodontyki była dr hab. n. med. Anna Wojtaszek-Słomińska. Od 2014 pełniła także funkcję konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie ortodontyki. Była członkiem komisji akredytacyjnej. Uczestniczyła w egzaminach na specjalizację z ortodontyki. Pod jej kierunkiem wielu lekarzy uzyskało tytuł specjalisty ortodonty. Docent Wojtaszek-Słomińska była też promotorem 10 rozpraw doktorskich pracowników Zakładu Ortodontyki.

W ostatnich latach główne kierunki badań naukowych w Zakładzie Ortodontyki dotyczą określenia zmian w budowie twarzowej części czaszki pacjentów z różnymi typami rozszczepów, opracowywania jak najbardziej skutecznych metod leczenia tych pacjentów oraz analizę wyników terapii.

Od 1 października 2017 roku obowiązki kierownika Zakładu Ortodontyki pełni dr n. med. Bogna Racka-Pilszak.

Obecnie badania są skoncentrowane przede wszystkim na analizie przypadków pacjentów z różnymi rodzajami wad wrodzonych (rozszczepy podniebienia oraz rzadkie przypadki wad rozwojowych w obrębie twarzowej części czaszki). Zakres badań obejmuje również badania ankietowe pacjentów z rozszczepami podniebienia, dotyczące subiektywnej oceny interdyscyplinarnej terapii tych pacjentów oraz oceny wpływu wady rozszczepowej na aspekty psychologiczne i społeczne. Prowadzone są również prace wykorzystujące przydatność nowoczesnych metod radiologicznych do oceny stopnia integracji przeszczepów do kości wyrostka zębodołowego u pacjentów z rozszczepami podniebienia. W Zakładzie Ortodontyki opracowane zostały metody postępowania klinicznego w przypadku zębów zatrzymanych w zuchwie oraz prowadzone są badania nad dojrzałością szkieletową u pacjentów ze zgryzami otwartymi spowodowanymi rozbieżną rotacją wzrostową kości.

W latach 2015–2019 prowadzone były także badania ortodontyczne dzieci z klas piątych ze szkół podstawowych w Sopocie. Po przerwie spowodowanej pandemią wznowiono je w 2023 roku. Objęły one wszystkie dzieci z klas ósmych. Dodatkowo, w maju i czerwcu 2023 roku, wykonano badanie ortodontyczne u dzieci i młodzieży z Ukrainy, które uczęszczają do szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Sopocie. Wszystkie badania odbywają się w ramach „Programu wczesnego wykrywania czynników ryzyka chorób cywilizacyjnych SOPKARD PLUS” i są prowadzone przez lekarza specjalistę ortodontę z Zakładu

Health Service. Multispecialty treatment of patients is carried out in cooperation with the Department of Plastic Surgery at GUMed, the neuro-speech therapist and the Department of Maxillofacial Surgery. The Orthodontics Clinic of the GUMed University Dental Centre is one of the few centres in Poland that are accredited to treat patients under this program.

Research was also conducted jointly with the Department of Microbiology, Plastic Surgery and the Department of Mechanical Engineering at the Gdańsk University of Technology. This cooperation has resulted in numerous articles.

From December 2007 until September 30, 2017, the head of the Department of Orthodontics was Anna Wojtaszek-Słomińska, MD. Since 2014, she also served as a provincial consultant in orthodontics. She was a member of the accreditation committee. She participated in the examinations for specialization in orthodontics. Under her guidance, many doctors obtained the title of orthodontic specialist. Doctor Wojtaszek-Słomińska was also the supervisor of doctoral dissertations of many employees of the Department of Orthodontics.

In recent years, the main research directions in the Department of Orthodontics have been concerned with determining the changes in the structure of the facial part of the cranium of patients with different types of clefts, developing the most effective methods of treating these patients and analyzing the results of therapy.

Since 1 October 2017, the duties of the head of the Department of Orthodontics have been performed by Bogna Racka-Pilszak, MD.

Currently, the research is primarily focused on case studies of patients with various types of congenital malformations (cleft palate and rare cases of facial craniofacial malformations). The scope of the research also includes surveys of patients with cleft palates on subjective evaluation of interdisciplinary therapy for these patients and evaluation of the impact of the cleft defect on psychological and social aspects. Work is also underway taking advantage of the usefulness of modern radiological methods to assess the degree of integration of grafts into the alveolar bone in patients with cleft palates. In the Department of Orthodontics, methods of clinical management of retained teeth in the mandible have been developed, and research is being conducted on skeletal maturity in patients with an open bite caused by divergent growth rotation of the bone.

Orthodontic examinations of fifth-grade children from elementary schools in Sopot were also conducted between 2015 and 2019. After a break due to the pandemic, they resumed in 2023. They covered all children in eighth grade. In addition, in May and June 2023, an orthodontic examination was performed on children and adolescents from Ukraine who attend elementary and secondary schools in Sopot. All examinations take place within the framework of the “SOPKARD PLUS Program for Early Detection of Risk Factors for

Ortodoncji GUMed. Jest to program profilaktyczny, którego głównym celem jest ocena stanu zdrowia i zachowań zdrowotnych sopockiej młodzieży. Badania w ramach projektu są bezpłatne i wykonywane na terenie szkół. Jedynym warunkiem włączenia dziecka do programu jest wyrażenie pisemnej zgody jego rodzica/opiekuna prawnego. Pakiet badań w ramach projektu SOPKARD obejmuje także badania antropometryczne, ciśnienia tętniczego i tętna, echokardiograficzne, elektrokardiograficzne, stomatologiczne, ortopedyczne, psychiatryczno-psychologiczne, laboratoryjne krwi i moczu, okulistyczne. Znaczna większość tych badań jest przeprowadzana przez specjalistów z jednostek medycznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Po zakończeniu cyklu badań na podstawie zebranych danych przygotowana jest analiza wyników w postaci karty informacyjnej, którą otrzymują wszyscy rodzice uczestników badania. Karta zawiera dodatkowo komentarz specjalistów oraz zalecenia co do dalszego postępowania w przypadku wykrytych nieprawidłowości.

Pracownicy naukowcy Zakładu Ortodontji, poszerzając swoją wiedzę na licznych kursach w Polsce i za granicą, wprowadzają nowe metody leczenia ortodontycznego, uwzględniając współczesne wymogi diagnostyki. W Zakładzie Ortodontji prowadzone są przez pracowników liczne kursy specjalizacyjne z zakresu ortodontji.

Obecnie w Zakładzie Ortodontji zatrudnionych jest sześć lekarzy, w tym pięć specjalistów ortodontów. Są to: dr n. med. Bogna Racka-Pilszak, dr n. med. Jolanta Kalinowska, dr n. med. Marcin Stasiak, lek. dent. Aleksandra Kołodziejaska i lek. dent. Katarzyna Chybalska. Pod kierownictwem dr n. med. Anny Wojtaszek-Słomińskiej w latach 2010–2011 zostały zorganizowane w Gdańsku XXXI i XXXII Sympozjum Sekcji Ortopedii Szcękowej PTS.

Pracownicy Zakładu Ortodontji otrzymali także liczne nagrody i wyróżnienia: dr n. med. Anna Rosnowska-Mazurkiewicz (Złoty Krzyż Zasługi), dr hab. n. med. Anna Wojtaszek-Słomińska (2000 r., Zespołowa Nagroda Naukowa przyznana przez Rektora Akademii Medycznej w Gdańsku za pracę dotyczącą zespołu Marfana; 2000 r. wyróżnienie im. prof. Mariana Zeńczaka PTS za pracę „Analiza warunków zgryzowych dzieci w okresie uzębienia mlecznego z rozszczepami całkowitymi jednostronnymi”; 2006 r. wyróżnienie im. prof. Mariana Zeńczaka PTS za pracę „Trójwymiarowa analiza modeli diagnostycznych”; 2011 r. Medal Złoty za długoletnią służbę od Prezydenta RP; 2015 r. Medal Komisji Edukacji Narodowej; 2016 r. Złoty Krzyż Zasługi od Prezydenta RP).

Niebawem przed Zakładem Ortodontji i jego pracownikami stanie duże wyzwanie – przeniesienie Zakładu do nowej siedziby Uniwersyteckiego Centrum Stomatologicznego, której budowa rozpoczęła się we wrześniu 2023 roku. Nowy budynek, wyposażony w nowoczesny sprzęt, z pewnością będzie ciekawym wyzwaniem dla pracowników i miejscem udzielania wysokiej jakości świadczeń ortodontycznych dla pacjentów Poradni Ortodontji UCS GUMed.

Civilization Diseases” and are conducted by an orthodontic specialist from the Department of Orthodontics at GUMed. This is a preventive program whose main goal is to assess the health status and health behaviour of Sopot’s youth. Examinations under the project are conducted free of charge on school premises. The only condition for including a child in the program is the written consent of their parent/legal guardian. The package of examinations under the SOPKARD project also includes anthropometric, blood pressure and pulse, echocardiographic, electrocardiographic, dental, orthopaedic, psychiatric and psychological, blood and urine laboratory, and ophthalmological examinations. The vast majority of these examinations are carried out by specialists from the medical units of the Medical University of Gdańsk. After the cycle of examinations is completed, based on the collected data, an analysis of the results is prepared in the form of an information card, which is given to all parents of study participants. The card additionally contains the commentary of specialists and recommendations for further treatment of any detected abnormalities.

The scientific staff of the Department of Orthodontics, expanding their knowledge at numerous courses in Poland and abroad, introduce new methods of orthodontic treatment, taking into account modern diagnostic requirements. Numerous specialization courses in orthodontics are conducted by the staff at the Department of Orthodontics.

Currently, the Department of Orthodontics employs six doctors, including five orthodontic specialists. They are: Bogna Racka-Pilszak, MD PhD, Jolanta Kalinowska, MD PhD, Marcin Stasiak, MD PhD, Aleksandra Kołodziejaska, DDS and Katarzyna Chybalska, DDS. Under the leadership of Anna Wojtaszek-Słomińska, MD, PhD, the 31st and 32nd Symposiums of the PTS Section of Maxillofacial Orthopedics were organized in 2010-2011 in Gdańsk.

The staff of the Department of Orthodontics has also received numerous awards and honours: Anna Rosnowska-Mazurkiewicz, MD, PhD (Gold Cross of Merit), Anna Wojtaszek-Słomińska, MD, PhD (2000, Team Scientific Award from the Rector of the Medical Academy in Gdańsk for the paper on Marfan syndrome; 2000 Distinction of Prof. Marian Zeńczak PTS for the paper “Analysis of occlusal conditions of children in deciduous dentition with unilateral total cleft palates”; 2006 Distinction of Prof. Marian Zeńczak PTS for the paper “Three-dimensional analysis of diagnostic models”; 2011 Gold Medal for long service from the President of the Republic of Poland; 2015 Medal of the National Education Commission; 2016 Gold Cross of Merit from the President of the Republic of Poland).

The Department of Orthodontics and its staff will soon face a major challenge - moving the Department to the new premises of the University Dental Centre, construction of which began in September 2023. The new building, equipped with state-of-the-art equipment, will certainly be an interesting challenge for the staff and a place to provide high-quality orthodontic services to the patients of the UCS GUMed Orthodontic Clinic.

Piśmiennictwo / References

1. Machaliński Z. Wokół genezy i początków Akademii Medycznej w Gdańsku (1945-1950). Akademia Medyczna w Gdańsku 1998: 1.
2. Kuźnicka M. Historia polskiej ortodoncji. Forum Ortodontyczne 2014; 10: 138-40.
3. Rosnowska-Mazurkiewicz A, Racka-Pilszak B. Maria Betlejewska (1933-2008) dr n. med., p.o. kierownika Zakładu Ortodoncji AM w Gdańsku w latach 1976-1999. Ann Acad Med Gedan 2009; 39: 235-6.